

België - Belgique
P.B.
Leuven 1
BC 4192

Ouderenweek 2005

van 21 tot 27 november

OUDEREN PLANNEN MEE

Vlaams Ouderen Overleg Komitee vzw
Koningsstraat 136
1000 Brussel

OOK-Actueel
Verantwoordelijke uitgever: Mie Moerenhout
Afgiftekantoor Leuven 1
P 209987
Speciaal nummer

INHOUD

Woord vooraf	1
Van ouderen in de gemeente	3
Hoe bouwen aan een Ouderenbeleidsplan?	9
Naar een gedragen Ouderenbeleidsplan	13
Aandachtspunten voor een goed gemeentelijk Ouderenbeleid	16
Wie werkt waar aan?	31
Tips	32
Een totaalpakket 'Behoefteteonderzoek Ouderen' als basis voor een gemeentelijk Ouderenbeleidsplan	34
Nuttige informatiebronnen	37

WOORD VOORAF

Mee beleidsplannen maken, Lokaal Sociaal Beleid uittekenen, ... 't klinkt wat nieuw en ingewikkeld in de oren. En moet dit dan nog wel als je gepensioneerd bent? Waarvoor is dat allemaal nodig? Dat is toch ons werk niet?

Ja en nee. Er zijn inderdaad professionele krachten en beleidsverantwoordelijken om de plannen te maken en netjes uit te schrijven, een mobiliteitsplan, een veiligheidsplan, een Lokaal Sociaal Beleidsplan, een cultuurbeleidsplan, en zelfs een Ouderenbeleidsplan.

En toch is het belangrijk dat je als ouder wordend persoon je engageert bij het opmaken van al die plannen en bij het uitvoeren ervan. Al die plannen hebben in mindere of meerdere mate hun weerslag op de ouderen. Als 60-plusser kan jij en ook je buur er beter van worden.

De werkende, jongere generaties en de beleidsmakers hebben niet de beleving, noch de ervaring van wat het is vandaag een oudere zijn. Daarom is het voor hen moeilijk in te schatten wat de specifieke aandachtspunten zijn voor de groeiende en diverser wordende oudere bevolkingsgroep.

Ouderen zijn burgers net als alle andere. Daarom moet het beleid 'inclusief' zijn. Of, anders gesteld, wat belangrijk is voor ouderen is dat in de meeste gevallen ook voor iedereen. Maar tegelijk moet het beleid 'categoriaal' zijn, omdat ouderen nu eenmaal, net als mensen in een andere levensfase, specifieke behoeften hebben waarin op een passende manier moet worden gereageerd.

Beleidsplannen... Grote woorden en ingewikkelde plannen en structuren zijn niet nodig. Eenvoudig aangeven van welke behoeften en wensen van de ouderen men de komende jaren werk wil maken, concrete situaties aankaarten, nodige toepassingen en voorstellen die beter geschikt zijn voor de ouderen, daar gaat het om.

En vooral... een beleidsplan mag niet vol mooie dromen staan, maar moet gevuld zijn met goed gemotiveerde en door alle belanghebbenden gedragen voorstellen die haalbaar zijn binnen de vooropgestelde tijd.

Laat zeker van je horen in de jaarlijkse Ouderenweek! Het Lokaal Sociaal Beleid en het Ouderenbeleid van uw gemeente zijn te belangrijk om uw stem hierover niet te laten horen. Met de nieuwe decreten kunnen de ouderen de hand hebben in het Ouderenbeleid!

En als OOK zetten we ons schrap voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen in oktober 2006. Het Ouderenparlement van 4 mei 2006 werkt er aan!

De politiekers hebben stemmen nodig.

De ouderen hebben een goed Ouderenbeleid nodig.

Goddie De Smet
voorzitter

Tegen 2025 is
een op de drie
ouder dan 60

VAN OUDEREN IN DE GEMEENTE

We beginnen met enkele cijfertjes. 22,8% van de Vlaamse bevolking is 60-plusser (Administratie Planning en Statistiek 8/6/2005). Op het **kiesgerechtigd publiek** maakt dit 28,2% (berekend aan de hand van de cijfers van de Administratie Planning en Statistiek). Dat is meer dan 1 op 4 als er te kiezen valt! Zou je dan geen 'goesting' krijgen om je te laten horen als groep ouderen? 'Goesting', het mooiste woord volgens de Vlamingen. De cijfers zullen (lichtjes) verschillen voor je eigen gemeente. Zoek de cijfers op en maak het rekensommetje. De cijfers kan je in de bibliotheek vinden of via het internet.

Meer nog, het is een gekend fenomeen dat de bevolking veroudert, d.w.z. meer mensen worden ouder. De gemiddelde levensverwachting bij geboorte is voor de Vlaamse vrouwen momenteel 82 jaar, voor de Vlaamse mannen 76 jaar (NIS 2004). Dit betekent dat een Vlaamse vrouw van 60 jaar nu nog gemiddeld 25 levensjaren te goed heeft, op 80 jaar kan deze vrouw gemiddeld nog 9,1 jaar verwachten. Voor de Vlaamse man is dit respectievelijk 20,6 jaar en 7,2 jaar. De gemiddelde levensverwachting bij geboorte zal vermoedelijk oplopen tegen 2030 tot 86,4 jaar voor vrouwen en voor mannen tot 81 jaar (NIS, bevolkingsstatistieken). De ouderen hebben dus goeie vooruitzichten voor de toekomst, temeer daar de gezondheid ook goed mee-evolueert! Geven we het beleid en de politici een duwtje in de rug om deze positieve trend mee te zien en mee om te zetten in de politieke beslissingen?

De voorspelling zet tegen 2010 de teller van het aantal 60-plussers op 1 504 361. Tegen 2015 loopt het aantal 60-plussers in Vlaanderen op tot 1 623 846. Tegen 2020 zijn 1 766 083 mensen 60-plussers. Tegen 2030 loopt het aantal op tot 2 015 111 (gegevens van het NIS en het Federaal Planbureau).

Zestigsters van nu zijn dan 80-ers en 90-ers. Hebben we niet geleerd ons te verzekeren voor de toekomst? Dat dienen we hoognodig te doen door de bakens uit te zetten voor een goed Ouderenbeleid.

De voorspelling luidt dat het aandeel van de 60-plussers toeneemt tot 24,7% in 2010, tot 26,6% in 2015 en in 2020 loopt de vergrijzing op tot 28,8% en zelfs tot 32,6% in 2030. We gaan dus naar één op vier en verder naar één op drie ouderen binnen de totale bevolking. Dat is vast een aantal waar rekening moet mee gehouden worden. Zulke grote groep mag zeker van zich laten horen. De ouderen vormen een aantal dat doorweegt bij de verkiezingen.

VAN OUDERENRADEN EN OUDERENBELEIDSPANNEN

En waarom komen we net nu met deze cijfers? Wat is de reden dat we jullie allen willen aanporren om de beleidsplannen te beïnvloeden?

Het decreet van 30 april 2004 met als titel '**Decreet houdende de stimulering van een inclusief Vlaams Ouderenbeleid en de beleidsparticipatie van ouderen**' (Belgisch

Staatsblad 16/7/2004 – de volledige tekst vind je op de OOK-website: www.vlaams-ook.be, onder rubriek Nieuws van de overheid, archief) geeft de ouderen een stem in het beleid. Deze kans ligt zowel op het lokale als op het Vlaamse niveau.

In 2005 wordt de Vlaamse Ouderenraad geïnstalleerd.

Het decreet is tevens een stimulans voor de lokale ouderenadviesraden. Om in de toekomst Vlaamse subsidie te krijgen voor het lokaal Ouderenbeleid moet aan een aantal voorwaarden voldaan worden. Een eerste voorwaarde is het maken van een Ouderenbeleidsplan met een resultaatsverbin-

tenis. Er dienen initiatieven voor de inspraak van de ouderen gerealiseerd te worden. Dit kan in de toekomst de subsidiëring van de werking van de lokale ouderenadviesraden inhouden, maar ook het organiseren van een enquête bijvoorbeeld.

Het decreet vraagt ook dat zowel een schepen voor Ouderenbeleid als een ouderenbeleidscoördinator wordt aangesteld, dat er vertegenwoordiging van de ouderen is in de andere adviesraden en dat de ouderenverenigingen in hun participatie of voor een ander werkingsonderdeel worden ondersteund.

Om de volgende jaren in aanmerking te komen voor Vlaamse subsidies dient het Ouderenbeleidsplan goedgekeurd te zijn door de gemeenteraad.

VAN OUDERENBELEIDSPANNEN EN LOKAAL SOCIAAL BELEID

Het *decreet* betreffende het *Lokaal Sociaal Beleid* is aangenomen in het Vlaams Parlement op 3 maart 2004 (Belgisch Staatsblad 12/5/2004 – de volledige tekst vindt u op de OOK-website: www.vlaams-ook.be, onder Nieuws van de Overheid, Nieuws Archief). Doel van dit decreet: Op het gemeentelijke niveau het recht op welzijn garanderen voor allen, jongeren en ouderen.

Met dit decreet wil de overheid het ruime veld van de dienstverlening beter op elkaar afstemmen, waarbij de overheid (gemeente + OCMW) een coördinatieopdracht krijgt. Het ultieme doel is dat de burger vlot de toegang tot de sociale dienstverlening vindt.

Het is de bedoeling dat er per legislatuur slechts één dergelijk beleidsplan wordt gemaakt. Het eerste stappenplan Lokaal Sociaal Beleid dat tegen eind 2005 wordt opgemaakt, en uitgevoerd wordt in 2006-2007, is een voorloper van het echte beleidsplan voor de jaren nadien.

Dit stappenplan omschrijft:

- hoe het lokale bestuur tot een gedragen beleidsplan zal komen tegen eind 2007 – een plan dat ook door de ouderen gedragen wordt
- het tijdspad en de werkwijze om de lokale actoren (dienstverlenende voorzieningen zoals bijvoorbeeld rusthuizen), het middenveld (de verenigingen) en de doelgroepen in dit proces te betrekken (ook de doelgroep ouderen)
- de samenwerkingsafspraken tussen OCMW en gemeentebestuur voor het opstellen en uitvoeren van het Lokaal Sociaal Beleid en de organisatie van een toereikende sociale dienstverlening

In 2007 wordt het Lokaal Sociaal Beleidsplan voor 2008-2014 voorbereid. Ondertussen zijn veel lokale besturen reeds flink aan de slag gegaan omdat ze het voor de bevolking belangrijk vinden.

Het ***Ouderenbeleidsplan dient ingebed te worden in het Lokaal Sociaal Beleidsplan.*** Het spreekt dan ook vanzelf dat ouderen betrokken worden bij de ontwikkeling van dat laatste. Wat goed is in de ogen van de overheid en/of van de diensten is niet noodzakelijk goed voor de betrokkenen zelf. Ouderen vormen de grootste groep belanghebbenden voor het Lokaal Sociaal Beleid. Voorts moet met hun specifieke behoeften rekening worden gehouden. Een goed beleid voor ouderen wordt best met en door de ouderen zelf gestoffeerd. De ervaring en de opgebouwde levenswijsheid kunnen mee vorm geven aan een deugdelijk en breed gedragen Lokaal Sociaal Beleid.

In het kader van het Lokaal Sociaal Beleid komt in elke gemeente een Sociaal Huis met minstens een informatie-, loket- en doorverwijsfunctie. Het gaat hier niet om een nieuwe organisatie en een nieuw gebouw, het gaat om een samenvoeging van diensten van het OCMW en de gemeentelijke dienst voor Maatschappelijk Welzijn. Een afstemming en een beter functioneren moeten er voor zorgen dat de burgers er echt terecht kunnen, dat ze niet van het kastje naar de muur worden gestuurd.

Alle informatie over opvang en hulpverlening in de eigen gemeente en regio zijn bekend in het Sociaal Huis. Het 'ene' loket verschaft toegang tot alle sociale dienstverlening binnen de gemeente. Vanuit dit ene loket kan ook worden doorverwezen omdat er een grondige samenwerking is met de andere plaatselijke actoren van het ruime welzijnsveld.

MEE WERKEN AAN EEN GOED BELEID

Beleid – wat is dat? Beleid voeren is keuzes maken. Voor de overheid is dat: keuzes maken in functie van het algemeen belang. Dat is 'politiek'... in de edele betekenis van het woord.

En Ouderenbeleid dan?

Ouderenbeleid is keuzes maken in functie van de ouderen.

Hier gaat het om het beleid waarin ouderen aan hun trekken komen, een beleid dat goed is voor de ouderen. Dit houdt niet in dat de andere generaties worden voorbij gelopen. Veel van wat goed is voor ouderen is goed voor iedereen (duurzaam wonen bijvoorbeeld). Het is juist eigen aan de ouderen dat zij, vanuit de doorlopen generaties, de ervaring hebben om rekening te houden met jongeren en ouderen, met allerlei obstakels die er in het leven kunnen optreden, met goede en minder gevulde portemonnees, met grote en kleine huishoudens, enz.

Ouderenbeleid is een breed beleid dat niet beperkt is tot ouderenzorg alleen, maar dat alle beleidsdomeinen betreft.

Het Ouderenbeleidsplan wil inspelen op de vele en diverse noden en behoeften van ouderen waarbij volwaardig deelnemen aan het maatschappelijk gebeuren centraal staat. Het heeft ook oog voor zaken als mobiliteit, sport, cultuur, netwerken, enz. Ook op deze terreinen willen ouderen het hunne bijdragen aan een goed beleid. In het Ouderenbeleidsplan kunnen daarvoor concrete aandachtspunten worden aangereikt.

Ouderen willen niet alleen meedoen, maar ook meedenken en meespreken! Het Ouderenbeleid moet dan ook een beleid voor en door ouderen zijn, waarbij inspraak en participatie noodzakelijke voorwaarden zijn om te komen tot een beleid waarin ouderen zich herkennen en zich erkend voelen.

Wie voert het Ouderenbeleid?

Uiteraard zijn het de politiek verantwoordelijken die de keuzes vastleggen en de opdrachten geven voor de uitvoering ervan. In de gemeente zijn dat de gemeenteraad, en voor de uitvoering de burgemeester en de schepenen, en binnen zijn bevoegdheden ook de OCMW-raad. Het is alleszins wenselijk dat er binnen het college van burgemeester en schepenen één schepen de verantwoordelijkheid opneemt voor het Ouderenbeleid. Het decreet zet de gemeenten hier toe aan. In sommige gemeenten is het Ouderenbeleid nog in het totaalpakket van de schepenen van sociale zaken ingerekend of is het een gedeelde verantwoordelijkheid van verschillende schepenen. Dit lijkt ons minder aangewezen.

Het beste beleid wordt zoveel mogelijk samen met de betrokkenen gemaakt. Dat geldt zeker voor het Ouderenbeleid. Door tijdig de wensen en verwachtingen van de ouderen in te brengen en ook suggesties te doen om er aan tegemoet te komen, kunnen de ouderen zelf veel bijdragen aan het maken van goede keuzes. Door goed te luisteren naar zoveel mogelijk ouderen en met hen hierover van gedachte te wisselen kunnen zij bovendien het nodige draagvlak helpen scheppen voor het Ouderenbeleid van de gemeente.

In een Ouderenbeleidsplan zijn deze keuzen neergeschreven met een verantwoording ervan,

'Beleidsmaatregelen die goed zijn voor ouderen, moeten dat ook zijn voor andere bevolkingsgroepen'

een tijdsplan voor de realisatie en de inzet van middelen. Dit plan moet het mogelijk maken dat alle betrokkenen, zowel de overheid als de burgers de uitvoering ervan op de voet volgen en dat er op een verantwoorde manier wordt bijgestuurd, als dat nodig blijkt.

De lokale ouderenadviesraad vormt de ruggensteun van het Ouderenbeleidsplan.

Het is reeds jaren het standpunt van het Vlaams Ouderen Overleg Komitee dat elke gemeente haar ouderenadviesraad moet hebben, een raad die een evenwichtige afspiegeling vormt van de ouderenbevolking in de gemeente.

Het OOK is tevens van mening dat elke gemeente een Ouderenbeleidsplan nodig heeft en dient op te stellen. Het OOK is overtuigd dat de inhoud van het Ouderenbeleidsplan aangedragen dient te worden door de ouderen. Hierbij heeft de gemeentelijke Ouderenraad een belangrijke rol te spelen.

Ook ouderen hebben hierin verantwoordelijkheid

Om binnen het Ouderenbeleid tot goeie keuzes te komen is de inbreng vanuit de ervaring van de betrokken generatie zelf noodzakelijk. Immers, wie de ervaring heeft van het ouder worden en het ouder zijn, is best geplaatst om knelpunten en behoeften te kennen, maar ook om suggesties en oplossingen aan te reiken.

Hier zijn we toe aan de inspraak van de ouderen, de participatie om tot een degelijk Ouderenbeleid te komen. Maar hier geldt ook het principe van verantwoordelijkheid opnemen! Grijp de kans om mee een goede invulling te geven aan het lokale Ouderenbeleid!

Dat geldt ook voor het ***Lokaal Sociaal Beleidsplan waarin het Ouderenbeleid moet in geïntegreerd worden.*** Nu een eerste Lokaal Sociaal Beleidsplan wordt gemaakt, mag deze boot niet gemist worden. Van meet af aan moet er bij het ontwikkelen van het Lokaal Sociaal Beleid de nodige aandacht zijn van en voor ouderen.

Zowel het Lokaal Sociaal Beleid als het gemeentelijk Ouderenbeleid moeten, in de geest van het decreet, het algemeen welzijn waarborgen zoals dat in de grondwet is geformuleerd. Dat gaat verder dan het (ouderen)zorgbeleid en welzijnsbeleid in enge zin. Het recht op welzijn betreft ook andere aspecten van het leven.

En wat met de punten die buiten het Lokaal Sociaal Beleid vallen?

Met de inbedding in het Lokaal Sociaal Beleid is het Ouderenbeleid reeds breder dan een louter ouderenzorgbeleid omdat het Lokaal Sociaal Beleid een breed welzijnsbeleid moet zijn. Maar toch, een Ouderenbeleid is nog breder.

Elke gemeente heeft nog andere adviesraden en heeft nog andere beleidsplannen te maken. Zo is er het cultuurbeleidsplan, mobiliteitsplan, enz. Vanuit het Ouderenbeleidsplan kunnen aandachtspunten voor de ouderen worden aangedragen om geïntegreerd te worden in de andere beleidsplannen. Optimaal is het als een oudere persoon vanuit de Ouderenraad wordt afgevaardigd naar de sportraad, naar de cultuurraad, naar de mobiliteitsraad, naar de gehandicaptenraad, naar elke raad die actief is in uw gemeente. En telkens wordt een stukje van het door de ouderen gedragen Ouderenbeleidsplan meegenomen. Dit betekent dat de afgevaardigde de ouderen van de gemeente vertegenwoordigt in de andere adviesraad. Een hele verantwoordelijkheid.

In deze brochure worden een aantal suggesties en aandachtspunten aangereikt voor het ontwikkelen van een goed Ouderenbeleid. Niet alle gemeenten zijn toe aan een Ouderenbeleidsplan. Waar nog een hele weg dient afgelegd om tot een Ouderenbeleid te komen, is het belangrijk stap voor stap te gaan. Laat u niet ontmoedigen dat uw gemeente dit nooit zal halen. Zo kan je, als er geen beleidscoördinator is, als er geen schepen verantwoordelijk is voor Ouderenbeleid, als ... toch met de ouderen het werk beginnen: door samen te komen met de ouderenorganisaties kan er gezocht worden hoe er best van wal kan gestoken worden, er kan geluisterd worden naar de noden en wensen en een bundeling daarvan is reeds een voorloper van een beleidsplan. Met deze gegevens kan je in gesprek gaan met de burgemeester en of schepenen, met het OCMW en eventueel met de verschillende sectoren waarop de aangehaalde punten betrekking hebben. Met deze acties laat je vast zien dat een Ouderenbeleid nodig is en dat de ouderen daar willen aan werken.

En zijn er volgend jaar niet weer gemeenteraadsverkiezingen... ook daar kan nog veel gezegd worden door de ouderen en voor de ouderen in de gemeente. De Ouderenadviesraden rekenen er op dat de beleidsmakers de reflex inbouwen om de Ouderenadviesraad advies te laten uitbrengen en als inspraakorgaan te laten fungeren.

HOE BOUWEN AAN EEN OUDERENBELEIDSPLAN?

Uitgangspunten:

Objectieve gegevens worden bijeengehaald. Deze geven een beeld van de toestand voor ouderen vandaag in uw gemeente.

Demografische gegevens van uw gemeente: hier komen de concrete gegevens van uw gemeente, met als minimum volgende gegevens

- aantal 60-plussers op het totaal aantal inwoners, eventueel ook opgesplitst per wijk
- aantal 80-plussers

Aanvulling is mogelijk met:

- werkenden-gepensioneerden
- verdeling mannen-vrouwen
- aantal migrantenouderen
- aantal zorgbehoevende ouderen
- woonsituatie: alleenwonend, samenwonend, inwonend, residentieel wonend – eigenaar, huurder
- comfort van de woningen
- inkomen: pensioen, inkomensgarantie voor ouderen, invaliditeit
- enz.

Gemeente en OCMW beschikken over deze gegevens of kunnen deze vinden. U kan ook een kijkje nemen in de gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS), of bij de Administratie Planning en Statistiek (APS).

Verder kan u grasduinen in de sociale kaart van uw gemeente, opzoekingen doen in de plaatselijke bibliotheek en uiteraard op de gemeentelijke website.

Wat bestaat in de gemeente voor ouderen?

- ouderenzorgaanbod: thuiszorg (thuisverpleging, diensten voor gezinszorg, voetverzorging, dienstencentrum, poetshulp, karweihulp of klusjesdienst) - residentiële zorg – ondersteunende diensten (maaltijden aan huis, gezelschapsdienst, nachtopvang, dagopvang, dagverzorgingscentrum, centrum voor kortverblijf, personenalarmsysteem)
- mogelijke premies (verbeteringspremie voor de woning, tussenkomst voor huisvuil ingeval van pampergebruik, enz.)
- woonmarkt: sociale woningen – huurprijzen op de privémarkt – ouderenwoningen - alleenwonenden
- cultureel aanbod
- sportaanbod
- dienstencentrum
- verenigingsleven voor ouderen en organisaties waarbij ouderen ingeschakeld zijn als deelgroep of geïntegreerd in het geheel
- inspraakorganen: Ouderenadviesraad – andere adviesorganen – bewoners- en familierraad in de residentiële settings
- lokale vervoersmogelijkheden + speciale maatregelen als belbus, taxicheques,

- mindermobielen centrale
- informatiekanalen: algemeen en specifiek
- vorming en volwassenenonderwijs
- vrijwilligerswerk en ondersteuning daarvan
- ...

Wat kan in een gemeentelijk Ouderenbeleidsplan aan bod komen?

Gemeentebestuur en OCMW hebben enkel bevoegdheid binnen de eigen gemeente. De verschillende bevoegdheden kan u aflezen in de verdeling van de verantwoordelijkheden van vandaag van burgemeester, schepenen en OCMW-raadsladen. Enkel over deze beleidsdomeinen kunnen beslissingen worden genomen voor de inwoners van de gemeente.

Binnen het lokaal Ouderenbeleidsplan kan dus enkel op deze verantwoordelijkheden worden ingewerkt. Zo kan noch de schepenen voor Ouderenbeleid, noch de burgemeester iets doen om het maandelijks pensioen van de burgers te verhogen; dit is een bevoegdheid van de Federale overheid. Rusthuizen en serviceflats kunnen niet gebouwd worden volgens eigen vrije keuze voor wat betreft normen en aantal woonplaatsen. Om subsidie te verkrijgen van de Vlaamse Gemeenschap kan enkel gebouwd worden binnen de door hen bepaalde programmatienormen.

De bevoegdheden van de gemeente worden dus best nauwlettend in 't oog gehouden om niet ontgoocheld te zijn dat er geen gehoor wordt gegeven aan de voorstellen binnen het Ouderenbeleidsplan.

Waar kan met een Ouderenbeleidsplan op ingespeeld worden?

- Communicatie: wijze – inhoud
- Veiligheid: op straat, in parken en natuurdomeinen, de verkeersaders, thuis
- Toerisme: gemeente aantrekkelijk maken voor ouderen uit andere gemeenten
- Sport: aanbod – toegankelijkheid – gebruik infrastructuur
- Feestelijkheden: cohesiebevorderend – per wijk of per straat – ouderen en de grote feesten
- Cultuur
- Ontspanning
- Tewerkstelling: toegelaten arbeid voor gepensioneerden – kansen voor oudere werknemers
- Ouderenzorg: thuiszorg - residentiële woonvormen en woonzorg
- Huisvesting: betaalbaarheid – premies - sociale woningbouw – alternatieve huisvesting
- Volwassenenonderwijs: vormingsinstellingen – volwassenenonderwijs
- Mobiliteit: openbaar vervoer – aanvullend en specifiek vervoer
- Multiculturaliteit en samen leven
- Duurzaamheid
- Diensten: huisvuilophaling – onderhoud van straten en natuur
- ...

Wat kan de gemeente doen om de behoeften van de ouderen te kennen?

- de evaluatie van het eventuele voorgaande Ouderenbeleidsplan
- analyse van het gevoerde Ouderenbeleid vanuit de jaarverslagen, vanuit de begroting, vanuit de vragen en klachten die geuit worden – dit kan resulteren in het verder zetten van wat goed loopt, uitbouwen wat onvoldoende of niet aanwezig is
- een sterkte-zwakte-analyse (SWOT-analyse) van de diensten, van de aanwezige zorg, de sociale aspecten, inspraakkanalen, ouderenorganisaties
Daarbij worden ook kansen en bedreigingen geformuleerd.

DIENST OF ACTOR	
sterkte	zwakte
kansen	bedreigingen

- een behoefteonderzoek (over een participatieve, gevalideerde en betaalbare methode leest u verder in deze brochure in het laatste hoofdstuk)
- over het muurtje kijken naar andere gemeenten en OCMW's
- gesprek met referentiepersonen, o.a. bestuursverantwoordelijken van ouderenverenigingen, de centrumleider van het dienstencentrum, oudere deskundigen, professionelen uit de ouderensector, enz.
- Als basis kunnen verschillende studies gebruikt worden.

Wie houdt de pen vast?

Een oudere kan de schrijver zijn. Maar het kan best ook een opdracht zijn van de ouderenbeleidscoördinator die ook alle contacten heeft met de betrokken diensten en de verantwoordelijke schepen. De ouderenbeleidscoördinator is opgeleid om het opstellen van het Ouderenbeleidsplan te begeleiden en concreet uit te werken. De samenwerking met de ouderen en de Ouderenadviesraad blijft bij deze schriftelijke uitwerking cruciaal.

Voorbeeld

Hoorzittingen

Vastgestelde behoefte: ouderen willen mee praten in het beleid

Doel: inspraakorgaan van alle ouderen

Concrete actiepunten:

samenstelling van de Ouderenadviesraad herzien
alle 50-plussers van de gemeente uitnodigen om gehoord te worden
regelmatige informatie-uitwisseling tussen seniorenraad en alle ouderen

Wie doet wat:

- de voorzitter van de Ouderenadviesraad zit de vergaderingen voor en bereidt samen met een kerngroep (dagelijks bestuur) de vergadering voor
- afgevaardigden van de verschillende ouderenverenigingen overleggen met hun achterban
- referentiepersonen, deskundige ouderen, onafhankelijke ouderen bespreken het onderwerp met de ouderenadviesraad vanuit hun deskundige inzichten
- de ouderenbeleidscoördinator zorgt voor planning, uitnodigingen en vergaderzalen + maakt verslag op + schrijft het advies uit
- een afvaardiging van het dienstencentrum, een afvaardiging van bewoners- en familieraad, een afvaardiging van migrantenorganisaties praat mee in de ouderenadviesraad vanuit de wensen en mogelijkheden van hun groep
- de Seniorenadviesraad bespreekt het advies met de schepen van Ouderenbeleid

Tijdspad:

januari: samenbrengen van alle bovenstaande afgevaardigden voor probleemstelling en bespreking werkwijze

februari – maart: kandidaturen aanbrengen

april: samenstelling ouderenadviesraad

september: bespreking met de schepen

Financieel plan

NAAR EEN GEDRAGEN OUDERENBELEIDSPAN

Als *zoveel mogelijk ouderen* uit uw gemeente *mee-denken* en *mee-spreken* voor de invulling en de opbouw van het Ouderenbeleidsplan verkrijgt u een brede gedragenheid, een plan waar de generaties ouderen van vandaag achter staan. Deze gedragenheid geeft meer kracht om gehoor en uitvoering te vinden. Deze gedragenheid leidt naar een bredere tevredenheid, naar een grotere tegemoetkoming op de behoeften. In het proces van gedragenheid is tevens de inspraak van de zorggebruikers, ook van de ouderen die in een rusthuis wonen een niet te missen schakel.

Voor wat betreft de inspraak van de ouderen kan de lokale Ouderenadviesraad optreden als *spilfiguur*.

Verschillende kanalen kunnen gebruikt worden om veel ouderen te horen. *Luisteren* is het sleutelwoord.

Hoorzittingen

Mogelijk kan een ouderengemeenteraad als hoorzitting worden georganiseerd.

Tijdens hoorzittingen kan een inventaris worden gemaakt van de knelpunten die ervaren worden. Een aantal thema's vooropstellen en inleiden geeft daarbij een meerwaarde. Er worden tegelijk voorstellen bijeengeharkt onder de deelnemers om de aangehaalde tekorten op te lossen.

Babbelbox

Een babbelbox kan in een lossere sfeer verlopen. Er is dan wel een goede luisteraar nodig die tevens notities maakt waar nadien kan mee verder worden gewerkt.

Je kan uiteraard ook de 'biechtstoel'techniek toepassen. Geënceneerd, waarbij individuen hun biecht spreken voor een grotere groep, geeft uiteraard ook een ontspannend effect. Misschien een losmakende activiteit tijdens de Ouderenweek?

Vragenlijst

Een vragenlijst wordt opgesteld met aandacht voor duidelijkheid en slechts één vraag per item.

De inhoud wordt bepaald aan de hand van de kennis over het Ouderenbeleid in de eigen gemeente en de (vaak) gehoorde klachten en noden.

Zoveel mogelijk ouderen kunnen gevraagd worden om een vragenlijst in te vullen. Om meer antwoorden te krijgen, worden de vragenlijsten best aan huis bezorgd, met een woordje uitleg, door wijkverantwoordelijken, bestuurders van ouderenverenigingen, leden van de centrumraad van het dienstencentrum, enz. Als dan ook nog een afspraak wordt gemaakt wanneer dezelfde persoon de vragenlijst weer ophaalt, krijg je gegarandeerd een pak beantwoorde vragenlijsten.

Behoeftedonderzoek

Dit is een gespecialiseerd onderzoek dat vanuit de wetenschap dient voorbereid en begeleid te worden. Een mogelijkheid waarbij de participatie van de ouderen wordt ingeschakeld, vindt u beschreven in het laatste hoofdstuk van deze brochure.

Checklist

Het is ook mogelijk een checklist op te stellen waarbij de items kunnen aangestreept worden als 'aanwezig – niet aanwezig' of 'gewenst – niet gewenst' of 'ja – neen' of 'functioneert goed – kan beter'.

Omwille van de volledigheid is het derhalve nodig steeds een vrije aanvullingsruimte te voorzien. Gegarandeerd worden er ook commentaarstukjes toegevoegd.

Opmerking

Het is geenszins de bedoeling ouderen te beïnvloeden; elk moet de *eigen ideeën, behoeften, wensen, noden* kunnen aangeven. Het geheel van de individuele keuzes geeft de juiste keuzes aan voor de ouderen van uw gemeente.

Het gevaar voor beïnvloeding bestaat vooral bij het afleveren, informeren en helpen bij het invullen van vragenlijsten of begeleiden van besprekingen, maar een verwittigd mens is er twee waard en stelt zich behoedzaam op.

Toegankelijke halten, ook een gemeentezaak

Voorbeelden van vragen

- Stelt de gemeente de nodige accommodatie (vergaderzalen, zwembaden, cultureel centrum, sportinfrastructuur...) ter beschikking? Is de prijs haalbaar voor groepen en individuele ouderen?
- Zijn de recreatieplaatsen voor ouderen goed bereikbaar (openbaar vervoer, parkeerplaatsen, alternatief vervoer)?
- Zijn openbare gebouwen gemakkelijk bereikbaar met openbaar vervoer?
- Hebben openbare gebouwen een goede en leesbare bewegwijzering? Werd hierbij rekening gehouden met blinden en slechtzienden?
- Zijn straten en pleinen goed verlicht?
- Zijn er voldoende en goed onderhouden rustbanken op plaatsen in de gemeente waar regelmatig oudere burgers komen?
- Is er een aanbod voor 'Levenslang leren'? Is dit aanbod toegankelijk, begrijpbaar en betaalbaar voor ouderen?
- Doet de gemeente beroep op ouderen voor bepaalde taken, vb. nazicht van fiets- en wandelpaden?
- Wordt er rekening gehouden met de gewoontes, feestdagen en normen van ouderen van allochtone afkomst?
- Geeft de gemeente informatie over inbraakpreventie?
- Informeert de gemeente over de mogelijkheden van 'levenslang wonen' en 'duurzaam bouwen'?
- Zijn er voldoende groene ruimtes waar grootouders met hun kleinkinderen kunnen spelen?
- Zijn er publieke toiletten in de gemeente? Ook voor rolstoelgebruikers?
- Is er aandacht voor geluids- of lichthinder en nachtlawaai?

AANDACHTSPUNTEN VOOR EEN GOED GEMEENTELIJK OUDERENBELEID

Inleiding

Een goed Ouderenbeleid kan alleen maar de vrucht zijn van goed luisteren naar de zorgen en bekommernissen van alle betrokkenen. Uiteraard zijn dat in de eerste plaats de ouderen zelf. Maar ook vele anderen kunnen alleen maar baat hebben bij een goed lokaal Ouderenbeleid. Denk maar aan de vele hulpverleners, mantelzorgers, diensten en voorzieningen die met en voor ouderen werken en uiteindelijk de hele samenleving.

De gemeente, als bestuur dat het dichtst bij de bevolking staat, kan wellicht nog het meest voor de ouderen doen. Zeker wat betreft de dagelijkse dingen die het leven het leven waard maken. Hieronder worden een aantal punten voorgesteld die zeker op het lokale niveau de nodige aandacht verdienen. Dit lijstje heeft niet de pretentie volledig te zijn. Wel is geprobeerd zoveel mogelijk aspecten onder de aandacht te brengen en goed te kijken naar wat binnen de gemeentelijke bevoegdheid en mogelijkheden valt.

Telkens wordt hierbij een verantwoording gegeven van de te ondernemen acties en het doel ervan. Aansluitend worden een aantal concrete actiepunten gesuggereerd.

Inspraak in het beleid

Doel: Ouderen worden erkend als volwassen burgers met competentie. Zij moeten als zodanig kunnen mee spreken en mee beslissen, voornamelijk over alle overheidsmaatregelen die betrekking hebben op de 60-plussers. Ouderen dragen mee verantwoordelijkheid bij het uitstippelen van het Ouderenbeleid binnen het Lokaal Sociaal Beleid en binnen de andere adviesraden. Ouderen zijn partners in het beleid.

SENIOREN VRAGEN MEER
INSPRAAK IN BELEID

Concrete actiepunten:

Oprichting van een lokale Ouderenadviesraad.

OF

De Ouderenraad krijgt de kans op te treden als adviesraad voor het Ouderenbeleid en wordt in deze adviesfunctie erkend.

De Ouderenadviesraad bepaalt als bevoorrechte gesprekspartner mee de prioriteiten van het Ouderenbeleidsplan.

De Ouderenadviesraad vormt een representatieve afspiegeling van de lokale bevolking, d.w.z. afgevaardigden van verenigingen en dienstencentra, onafhankelijke ouderen, oudere vrouwen, oudere migranten, enz.. Van elke groep kunnen de ouderen een plaats vinden en hun stem laten horen in de Ouderenraad of een deelwerking ervan. Daartoe worden contacten gelegd met alle organisaties in de gemeente.

De Ouderenraad heeft aandacht voor alle thema's en problemen van ouderen, zowel van sportieven als van zieken, allochtonen en autochtonen, hetero's en holebi's, personen die vrijwilligerswerk doen, onafhankelijken en geëngageerden, hogeschoolden en minder geschoolden, alleenwonenden, samenwonenden en residentieel verblijvende mensen, enz.

De Ouderenadviesraad bevordert de solidariteit met alle geledingen van de bevolking.

Om aan verschillende onderwerpen sneller en met meer vakkundigheid te werken, worden thematische werkgroepen opgericht binnen de lokale Ouderenadviesraad. Hierin zijn personen aanwezig uit de Ouderenadviesraad, ouderen met een specifieke deskundigheid, andere geïnteresseerden.

Ouderen dienen niet alleen als cliënten of gebruikers te worden benaderd, maar ook als partners voor het beleid.

Ter ondersteuning van het Ouderenbeleid wordt een ouderenbeleidscoördinator aangeworven. Deze persoon volgt een specifieke opleiding indien specifieke kennis niet reeds verworven is.

Er wordt een schepen specifiek belast met de verantwoordelijkheid voor ouderenbeleid. Het is tevens zijn taak de collega's aan te spreken op hun aandacht voor de ouderen in hun beleidsdomein en hen te laten participeren.

Het gemeentebestuur verbindt er zich toe binnen de 2-3 maanden een antwoord te geven op de adviezen van de Ouderenraad. Een begrijpelijke motivatie waarom een advies niet of slechts gedeeltelijk wordt aangenomen wordt erbij geleverd.

Zowel logistieke ondersteuning als werkingssubsidie voor de lokale ouderenadviesraad wordt ingeschreven in de begroting van de gemeente.

Participatie en activering

Doel: Mee (kunnen) doen is meetellen! Al te gemakkelijk nog worden ouderen beschouwd als mensen die het best achteruit gaan zitten en zich door anderen laten helpen. Hiermee wordt voorbij gegaan aan het vele dat ouderen voor de samenleving betekenen en kunnen betekenen. Ook worden de nefaste gevolgen van inactiviteit over het hoofd gezien. Daarom dient te overheid het actief zijn en actief blijven van ouderen te bevorderen.

Concrete actiepunten:

Zoveel ouderen als mogelijk nemen deel aan allerlei activiteiten. Belemmeringen (zoals beperkte mobiliteit) worden weggewerkt. Ouderen worden hierbij ingezet.

Ouderen worden betrokken en gestimuleerd om mee te doen en zich in te zetten voor alles wat kan bijdragen tot het verbeteren van de samenleving. De verantwoordelijkheid wordt niet ontnomen, integendeel, er wordt beroep op gedaan, bijvoorbeeld als compostmeester, bij buurtbewaking, als gids of tolk, als hulp bij het archiveren of als suppoost in het streekmuseum, als vrijwilliger in de bibliotheek, enz.

Ouderen zijn competente volwassenen. Velen hebben heel wat in hun mars. Straks bereikt een beter gevormde categorie volwassenen de pensioenleeftijd. Ouderen worden uitgenodigd en gestimuleerd om verantwoordelijkheid op te nemen. Barrières, zoals verzekeringen, onkosten van vrijwillige inzet, die een belemmering kunnen vormen voor het engagement worden weggewerkt.

Heel wat ouderen nemen op grond van hun ervaring bestuursverantwoordelijkheid op in de non-profitsector. Hiermee vervullen zij een broodnodige maatschappelijke functie. Deze inzet wordt gewaardeerd en ondersteund.

Vooraf de inzet van ouderen voor ouderen en de inzet van ouderen in de directe leefomgeving wordt gestimuleerd.

Mobiliteit & Veiligheid

HELPT OMGEKOMEN VOETGANGERS ZIJN ZESTIGPLUSSERS

Senioren kwetsbaar in verkeer

Doel: De ouderwordende inwoners van de gemeente de kans geven om zich zelfstandig te (blijven) verplaatsen op een veilige manier. Ouderen met een verminderde mobiliteit in staat stellen zich eveneens vrij te kunnen bewegen in de gemeente. De straten en de voetpaden mogen geen oorzaak zijn van valongevallen te wijten aan de accommodatie ervan.

In de hele gemeente, maar ook thuis voelen de ouderen zich veilig. Onveiligheidsgevoelens mogen niet de sfeer van de buurt zijn.

Concrete actiepunten:

De ouderen dragen hun persoonlijke verantwoordelijkheid in het verkeer door o.a. de wettelijke oversteekplaatsen die er zijn te gebruiken zoals zebrapaden en verkeerslichten, door de straat recht over te steken i.p.v. schuin, enz.

Lessen over de straatcode worden ingericht, vnl. de gewijzigde regels in het verkeer, aangevuld met een opfrissing van de blijvende verkeersregels.

Aanspreekbare wijkagenten zijn te voet of met de fiets zichtbaar in het straatbeeld aanwezig.

Oversteekplaatsen worden aangelegd met een wegversmalling zodat de oversteektijd wordt ingekort. Daarbij worden overal schuine stoepanden aangelegd zodat rolstoelgebruikers, mensen met een buggy, personen met een caddie vlot de oversteek kunnen nemen.

Zebrapaden aan de hoek aangelegd, zorgen voor een goede zichtbaarheid van de voetgangers. De automobilisten dienen dan niet te remmen als zij net voorbij de hoek zijn gelanceerd.

Ronde punten en wegversmallingen worden beter zichtbaar gemaakt door eenvormigheid van verlichting en signalisatie.

De ronde punten aan X, Y en Z worden ingericht zodat voetgangers en fietsers duidelijk zichtbaar zijn voor de automobilisten.

Nieuwe en te vernieuwen fiets- en voetpaden krijgen een degelijke onderstructuur zodat op lange termijn het voet- en fietspad niet aan begaanbaarheid of berijdbaarheid inboet.

Putten en oneffenheden worden weggewerkt in de bestaande fiets- en voetpaden in de straten X, Y, Z. Na wegenwerken worden de fiets- en voetpaden in een goeie begaanbare staat hersteld. Nazicht wordt regelmatig gedaan en de nodige herstellingen worden uitgevoerd.

De wegwerkzaamheden en de grondwerken voor nutsvoorzieningen die binnen de termijn van dit beleidsplan zullen worden uitgevoerd, worden gecoördineerd. Dit is belangrijk om stoepen en wegen niet verschillende keren in eenzelfde legislatuur open te leggen wat ergernis veroorzaakt en verspillend is.

Voet- en fietspaden worden ijs- en sneeuwvrij gemaakt.

De stad onderhandelt met De Lijn om tot een akkoord te komen over de bushaltes. Stopplaatsen van lijnbus en belbus worden in elk geval ingelegd aan het rusthuis, het dagverzorgingscentrum, het dienstencentrum, aan de serviceflats en aan alle plaatsen die voor ouderen belangrijk zijn.

Vooraleer een aanvraag van een winkel of een dienst goed te keuren en de bouw te starten, wordt de bereikbaarheid en de toegankelijkheid van het gebouw bestudeerd i.f.v. personen met een handicap, mensen die trager zijn, mensen die moeilijker te been zijn, ouderen met een caddie, grootouders met kleinkinderen.

De gemeente zorgt voor een goede toegang tot openbare diensten door aanpassing van de openingsuren, de diensten relatief kortbij te organiseren of met een dienstbus rond te rijden.

Rustplaatsen worden ingericht met banken op de markt, in de centrumstraten, langs groene wegen, in parken en natuureservaten waardoor het voor meer mensen haalbaar is om een wandeling te maken en in de buitenlucht te komen.

Rustbanken verspreid over de gemeente betekenen een meerwaarde voor ouderen

om op stap te gaan en te genieten van wat de gemeente te bieden heeft. Tevens versterkt het de contactmogelijkheden.

Informatiecampagnes over 'Veilig thuis' worden gehouden. Er wordt uitleg verschaft over personenalarmsysteem, rookdetectie in huis, oorzaken van vallen, enz. De checklist voor valpreventie wordt aan allen bezorgd om de analyse van de eigen woning te maken.

Om het gevoel van veiligheid te verbeteren wordt het sociale contact, speciaal in de directe woonomgeving, aangemoedigd en versterkt.

Ouderen worden ingeschakeld met een signaalfunctie over de toestand van pleinen, fietsroutes, wandelwegen, rustbanken, enz. De gemeente treft spoedig de nodige maatregelen ter verbetering van de toestand en communiceert hierover met de betrokkenen.

Informatie & communicatie

Doel: Ouderen mogen niet het slachtoffer worden van gebrek aan voor hen toegankelijke informatie en communicatie. Ouderen informeren zich nog meest via de traditionele mediakanalen: de infokrant, het dagblad, de streekkrant. Ouderen kijken en luisteren naar de regionale radio en televisie.

Het is de taak van de gemeente om de burgers te informeren, ook over de zorg en dit vooral nu de nieuwe éénloketfunctie in het Sociale Huis dient voorzien te worden. Klare en eenvoudige communicatie is voor allen begrijpbaar.

Concrete actiepunten:

Een informatie- of voorlichtingsplan voor ouderen wordt opgesteld waarin alle behoeften en mogelijkheden systematisch worden bekeken. Hierbij mag men niet vergeten dat ouderen nog de voornaamste informatiebron zijn voor anderen, vooral de meer kwetsbare ouderen.

Om de doelgroep te bereiken met de voor hen belangrijke informatie, of om iets te laten aanslaan, worden zowel de traditionele als de nieuwere communicatiekanalen gestimuleerd om informatie ten behoeve van de ouderen op te nemen.

Jaarlijks worden de ouderen (of de seniorenraad of alle besturen) voor een bijeenkomst uitgenodigd door stad en/of OCMW waarop de evoluties in verband met het Ouderenbeleid worden uiteengezet.

Moderne technologieën zijn heel belangrijk geworden om in de huidige maatschappij geïnformeerd te zijn, mee te

kostprijs: 65 EUR, kantonieel en oefenavonden

Kennismakings- en oefenavonden

De bedoeling van deze avonden is om mensen die nog (bijn) actief laten kennismaken met een PC en wat te oefenen (voor) avonden zijn alleen toegankelijk voor de inwoners van Hooglede-Gits. (voor) schrijven vooraf is niet noodzakelijk. Men kan zelf ook kiezen 6 avonden op donderdag 22/9, 29/9, 6/10, 13/10, 20/10 en

Seniorennamiddagen

Deze namiddagen zijn gelijkaardig aan de kennismakingswoensdagnamiddag voor de senioren van Hooglede-Gits. (voor) inschrijven niet noodzakelijk.

8 woensdagnamiddagen: 5/10, 12/10, 19/10, 26/10, 9/11, telkens van 14u tot 16u

Algemene info

Alle activiteiten hebben plaats in de Pc-klas, Hogestraat 3

kunnen. Er worden constant initiatiecursussen en opvolgingscursussen opgezet in de gemeente om ouderen op het digitale spoor te helpen en hen aan te zetten tot daadwerkelijk gebruik thuis en buitenshuis. De gemeente coördineert de opleidingen en voorziet zelf cursussen indien het volwassenenonderwijs, vormingscentra, dienstencentra en ouderenverenigingen geen of onvoldoende aanbod hebben. Zij stimuleert tevens het leren van en aan elkaar, ook over de generaties heen.

Ondanks dit blijven andere informatiekanalen belangrijk. De gemeente zorgt er voor dat alle informatie schriftelijk of telefonisch verkrijgbaar blijft.

Bij de uitbouw van het ene loket is het van het grootste belang dat men de informatie kan vinden op het moment dat men er behoefte aan heeft. Dat kan ook 's avonds zijn of tijdens het weekeinde en in de vakanties.

Bij telefonische contacten wordt gezorgd voor een vriendelijke, luisterende stem en geen eindeloos doorverwijzen, noch luide muziek.

MET VERSCHILLENDE CULTUREN SAMEN LEVEN

Doel: Verschillende culturen in de gemeente/in de straat brengen kleur en diverse gewoonten en talen mee.

Dat geldt ook voor de verschillende generaties. Het is niet gemakkelijk om de straat en het dorp, waar de ouderen reeds lange tijd wonen, te zien veranderen. Het is niet gemakkelijk om al de puzzelstukjes ineen te passen tot een aangenaam leefklimaat voor allen. En contacten leggen en onderhouden met personen die een andere taal spreken of nieuwere dingen hebben geleerd, komt heel wat obstakels tegen. Toch is diversiteit een rijkdom voor iedereen. Het is de bedoeling dat al deze mensen minder vreemd worden voor elkaar en dat er spontaan contacten worden gelegd en onderhouden.

Concrete actiepunten:

Om de onzekerheid, de onbekendheid, de angst voor mensen die uit een andere cultuur afkomstig zijn te overbruggen of jong zijn, en vice versa, wordt gewerkt aan meer constante ontmoeting, breder dan een jaarlijkse of eenmalige cultuurontmoeting. Het is de bedoeling blijvende contacten op te zetten, zonder forceren of dwingelandij, zodat de allochtone en autochtone mensen, jongeren en ouderen elkaar leren waarderen en dat samen leven als een meerwaarde wordt gezien.

Nederlandse conversaties worden opgezet door autochtone ouderen voor allochtone senioren. Zo leren de ouderen die de Nederlandse taal niet machtig zijn zich in het gewone leven uitdrukken. Tevens is dit erg bevorderend voor het leren kennen van gebruiken en gewoonten van anderen.

In de instellingen die met en voor ouderen werken, worden allochtone personeelsleden gerekruteerd. Dit bevordert de representativiteit, maar ook de gebruiksvriendelijkheid van de ouderen die deze instellingen nodig hebben.

In sommige culturen is het respect voor hun ouderen een basisprincipe. Dit vormt een waarde

Grijs wordt
kleurrijk

REPORTAGE ANTWERPS PROJECT BRENGT ALLOCHTONE JONGEREN EN AUTOCHTONE BEJAARDEN SAMEN
'Als ik een vriendin had, zou mijn
nieuwe bomma een beetje jaloers zijn'

die de migrantenpopulaties de autochtonen opnieuw kunnen bijbrengen.

Er wordt een netwerk van anderstalige contactpersonen per wijk georganiseerd, personen die als aanspreekpunt voor de Ouderenraad en ouderenorganisaties kunnen fungeren.

Concrete acties worden gestimuleerd zoals: grootvader neemt ook de kinderen van Mohammed mee naar school, het migrantenmeisje uit de klas komt ook naar het verjaardagsfeestje, adoptiegrootouders, enz.

Cultuur

Doel: Cultuurparticipatie voor allen, is een van de thema's van de laatste jaren. Ook ouderen moeten van het cultureel aanbod ten volle kunnen gebruik maken en er kunnen in aan bod komen. Bovendien kunnen en dragen ouderen reeds heel veel bij aan het in stand houden en verder ontwikkelen van de cultuur. Het culturele potentieel van ouderen moet worden gevaloriseerd.

Concrete actiepunten:

De gemeente stimuleert en waardeert de culturele inzet van ouderen, bijvoorbeeld bij de zorg en het ontsluiten van het erfgoed in al zijn vormen, het toegankelijk maken van kunst en culturen, de inzet van ouderen in het kader van het sociaal-culturele gebeuren.

'Cultuur overdag' maakt de deelname van meer ouderen mogelijk. Speciale voorstellingen behoren tot de mogelijkheden, maar ook generale repetities en schoolvoorstellingen die geen volle zalen boeken.

Ouderen worden betrokken bij het plannen, ontwikkelen en organiseren van feestelijkheden. Is Rimpelrock geen succes van en voor de ouderen?

Financiële drempels zijn reëel als het op cultuurconsumptie aankomt. Algemeen, dus ook voor ouderen, zijn toegankelijke initiatieven, zoals bijvoorbeeld markt- en straatanimatie, in dit verband belangrijk.

De mogelijkheid van cultuurcheques wordt verbreed en bekend gemaakt bij de betrokkenen (tot zolang de pensioenen het aanbod niet voor alle gepensioneerden haalbaar maakt).

Het gebruik van zalen in de culturele centra e.d. wordt breder mogelijk gemaakt tegen een betaalbaar tarief zodat allerlei verenigingen van deze infrastructuur gebruik kunnen maken.

De toeristische troeven van de gemeente worden herzien op hun ouderenvriendelijkheid m.b.t. loopafstanden, drempels, inhoud, enz. Zo kan de gemeente een trekpleister worden voor groepen ouderen uit andere gemeenten.

Bibliotheek en mediatheek zorgen voor toegankelijkheid en onthaal van mensen met beperkingen (rolstoelers, blinden en slechtzienden).

Openingstijden van bibliotheek en mediatheek worden uitgebreid tijdens de daguren.

In het gemeentelijk cultuurbeleidsplan wordt, in overleg met de ouderen, de nodige aandacht geschonken aan de culturele behoeften en het culturele potentieel van ouderen.

Dienstverlening & ZORG

Doel: Zorgen voor een kwaliteitsvolle, doorzichtige, behoeftedekkende dienstverlening die toegankelijk is voor alle ouderen.

Zolang het haalbaar is voor de zorgbehoevende, zijn omgeving en voor de zorgverleners wordt de zorg aan huis gegeven.

De zorg moet niet alleen aanwezig zijn in de gemeente, maar ook kenbaar gemaakt worden en te vinden zijn via het loket in het Sociaal Huis. Ook het aanbod aan zorgvoorzieningen in de regio moeten er goed gekend zijn.

Concrete actiepunten:

Sociaal Huis

De uitbouw van een Sociaal Huis zal tegemoet komen aan de nood aan een laagdrempelige, doorzichtige en toegankelijke sociale dienstverlening.

Voldoende aandacht voor de ouderen, en een voor sommigen aangepaste aanpak, is nodig zodat de oudere burgers weten dat zij met hun specifieke vragen terecht kunnen, zodat zij vertrouwen krijgen in de nieuwe aanpak met het éénloketsysteem, zodat ze vaardig worden doorverwezen en het gevoel van 'het kastje naar de muur' verdwijnt. Elementen zoals klantvriendelijkheid, het geven van voldoende en correcte informatie op het moment dat iemand ze nodig heeft en de samenwerking tussen diensten spelen een fundamentele rol.

Wachlijsten voor thuiszorg en residentiële zorg worden gecoördineerd in het Sociaal Huis. Deze informatie wordt doorgegeven aan de burgers die deze zorg nodig hebben zodat geopteerd kan worden voor de beste oplossing in de kortst mogelijke tijd.

De uitbouw van woon-zorg-zones, welke kunnen gerealiseerd worden door samenwerking van de bestaande zorgvoorzieningen, verhoogt de zelfstandigheid van bewoners die op zorg zijn aangewezen. Het bestaande thuis- en residentieel zorgaanbod zowel van privé als van overheidsdiensten wordt gecoördineerd aangeboden.

Diensten en winkels worden niet verplaatst naar grotere centra, maar blijven bestaan of worden ingeplant in de woon-zorg-zone om de zelfstandigheid van ouderen met een beperkte zelfredzaamheid zoveel mogelijk te bewaren.

Buurtbewoners ondersteunen elkaar.

Zorgvoorschriften en -afspraken worden beter en eenvormig opgevolgd door uitwisseling tussen ziekenhuis en rusthuis, mantelzorg, kortverblijf en thuiszorg.

Vanuit het Sociaal Huis wordt gezorgd voor een 24-uurs-permanentie van zorgdiensten.

Residentieel wonen

De inspraak van bewoners van rusthuizen en Rust- en Verzorgingstehuizen (RVT) wordt versterkt zodat zij meer vat krijgen op hun leven en levenstevredenheid. Mogelijk ligt hier een rol voor familie, vertrouwenspersonen, vrijwilligers, mantelzorgers die vaak reeds jaren in nauw contact stonden met de oudere, om de stem van de oudere over te brengen.

Rusthuizen en RVT's worden open residentieel huizen zodat contact en integratie in de gemeenschap bewaard blijven.

Het geplande nieuwe rusthuis wordt ontworpen in kleine wooneenheden om het thuisgevoel van de oudere meer kans te geven en om meer geïndividualiseerd en gepersonaliseerd te kunnen werken.

Architecturale mogelijkheden worden gebruikt om partnerscheiding te voorkomen (tenzij anders aangewezen), bijvoorbeeld verplaatsbare wanden.

De inzet van vrijwilligers wordt gewaardeerd, ondersteund en gecoördineerd door het rusthuispersoneel.

Thuiszorg

De nodige thuiszorg wordt voorzien tegen de tijd dat een persoon na ziekenhuisopname thuiskomt, zodat er van naadloze zorg kan gesproken worden, waardoor de zorgbehoevende persoon geen nadeel ondervindt.

Mantelzorg

Mantelzorg, als onmisbare schakel in vele zorgprocessen, vraagt van de mantelzorgers een grote draagkracht, soms continu en voor een lange termijn. Door een oppas- of gezelschapsdienst, vrijwilligers, nachtopvang, kortverblijf, dagverzorging te voorzien, wordt de draaglast van de mantelzorgers gereduceerd.

De honderden mantelzorgers die dagelijks in de weer zijn in de zorg voor familieleden en buren, verdienen extra ondersteuning vanuit de professionele wereld.

Een mantelzorgtoelage wordt in de begroting opgenomen.

Zelfzorg

Ouderen worden goed geïnformeerd over alle mogelijke preventieve acties en maatregelen die gevoerd worden door de dienstencentra en de LOGO's (Lokaal

Gezondheidsoverleg) zodat de zelfstandigheid en de zelfredzaamheid in de mate van het mogelijke bewaard wordt.

Dienstencentra en vormingscentra hebben een rol te spelen in voorlichting en informatie door het organiseren van bijvoorbeeld cursussen rond pensionering, lezingen over het medicijnkastje, uitleg over de rol van het Sociaal Huis, enz.

Duurzaam beleid (ruimtelijke ordening, milieu, groen, stadshygiëne...)

Doel: Het uitbouwen van een oudervriendelijke, gezonde, veilige en gezellige gemeente voor nu en later.

Concrete actiepunten:

Er wordt aandacht besteed aan alle aspecten die de levenskwaliteit van ouderen kunnen verbeteren op domeinen als veiligheid, gezondheid, mobiliteit, groenzones, recreatie- en ontspanningsmogelijkheden, levenslang leren...

In openbare gebouwen wordt rekening gehouden met energie- en waterbesparing en het gebruik van milieuvriendelijke materialen, bijvoorbeeld: het gebruik van spaarlampen.

Er wordt aandacht besteed aan afvalvoorkoming door herbruikbare bekertjes, geen overbodig papierverbruik, afvalsortering.

Er worden regelmatig acties gedaan om de verloedering, het sluikestorten en het zwerfvuil aan te pakken. Dit gebeurt op twee vlakken, enerzijds naar eigenaars en vervuilers, anderzijds door ouderen en kinderen samen schoonmaakacties te laten houden. Ouderen kunnen trouwens hun voorbeeldfunctie laten gelden.

Aangezien heel wat ouderen niet naar het containerpark kunnen, wordt een senioren- en milieuvriendelijke oplossing uitgewerkt, nl. selectieve huisvuilomhaling, zodat sorteren een kans maakt bij allen. Grote en zware vuilnisbakken worden vervangen door kleinere recipiënten voor wie dit wenst.

Vorming – Levenslang leren

Doel: Iedereen heeft, een leven lang, het recht om datgene te leren wat hij of zij nodig heeft om zich zelfstandig staande te houden in de samenleving en om te kunnen blijven bijdragen aan het functioneren ervan. Ook de lokale overheid heeft de plicht dit te waarborgen en het blijven leren te stimuleren.

Concrete actiepunten:

De gemeente bevordert de deelname van ouderen aan alle vormen van leren en blijven leren.

De gemeente stimuleert het gebruik van het educatieve aanbod, bijvoorbeeld door het bekend te maken en tussenkomst te voorzien voor het cursusgeld en/of de verplaatsingskosten. De mate waarin educatieve activiteiten bijdragen tot de zelfstandigheid van ouderen en tot hun inzet voor anderen, kan hierbij als prioriteit worden gesteld.

De gemeente zorgt dat de nodige educatieve activiteiten toegankelijk zijn voor ouderen. De gemeente doet beroep op het Vormingpluscentrum van zijn regio om tegemoet te komen aan de vormingsbehoeften van de oudere inwoners.

Zowel het Ouderenbeleidsplan, als het cultuurbeleidsplan, als het plan Lokaal Sociaal Beleid schenkt aandacht aan het recht van ouderen op vorming.

De gemeente ondersteunt educatieve activiteiten en stimuleert de participatie er aan in het kader van preventiewerk en dit zowel bij de ouderen zelf als bij allerlei sleutelpersonen in de lokale gemeenschap (huisartsen, apothekers, gezinshelpers, mantelzorgers,...).

De gemeente ondersteunt educatieve activiteiten en promoot de participatie ervan in het kader van het sociaal-cultureel verenigingsleven, het buurtwerk, de werking van de dienstencentra. Bijzondere aandacht wordt geschonken aan de participatie van moeilijker te bereiken ouderen.

De gemeente staat er borg voor dat ouderen gebruik kunnen maken van een deugdelijk aanbod aan 'basisvorming'. Door deze vorming wordt in de eerste plaats de autonomie van ouderen versterkt, evenals hun maatschappelijke inzet. Mogelijke initiatieven zijn: cursussen voorbereiding op pensioen, EHBO, gebruik van nieuwe technologieën, opleiding voor vrijwillige inzet op vele terreinen en voor bestuursvrijwilligers, enz.

Bevorderen van sociale cohesie en netwerken

Doel: Mensen hebben mensen nodig, vooral kinderen en ouderen. Een goed familiaal en een ondersteunend sociaal netwerk bieden de beste bescherming tegen vereenzaming, kwetsbaarheid en mis(be)handeling. Het sociale netwerk tussen thuiswonenden en residentieel verblijvende ouderen blijft van groot belang.

De overheid heeft tot opdracht er mede voor te zorgen dat mensen, als dat nodig is, in solidariteit op elkaar kunnen rekenen.

Concrete actiepunten:

De vrijwillige inzet voor anderen of voor het algemeen belang wordt ge(her)waarderd, gestimuleerd en zo goed mogelijk ondersteund, bijvoorbeeld door te zorgen dan men verzekerd is tegen risico's die gepaard gaan met vrijwillige inzet, door de kosten te vergoeden die er uit voortvloeien en andere barrières te helpen wegwerken.

Stedenbouwkundige ingrepen dienen, naast het versterken van de autonomie van ouderen, gericht te zijn op het behoud en/of het verstevigen van het sociale weefsel, bijvoorbeeld: als straten worden verlegd, is er aandacht nodig dat de bewoners van de wijk elkaar vlot kunnen blijven bereiken, dat ze blijven bij elkaar horen.

Allerlei activiteiten, waaronder ook vieringen en feesten die ouderen in staat stellen om anderen te ontmoeten en iets voor anderen te betekenen, dragen bij tot het bevorderen van de sociale cohesie. Ze worden door de overheid als zodanig bekeken. Meer dan grootschalige evenementen zijn activiteiten in de onmiddellijke omgeving (de familie, straat, vereniging, buurt, dorp) voor ouderen van belang. Dat geldt zowel voor intergenerationele als voor intragenerationele initiatieven. Gemeentetaksen en allerlei verplichtingen mogen het samen komen niet beletten.

Het sociaal-cultureel verenigingsleven en het sociaal-cultureel werk in het algemeen hebben uitdrukkelijk tot opdracht bij te dragen tot de gemeenschapsvorming. In het gemeentelijk cultuurbeleid wordt hier rekening mee gehouden.

De gemeente verleent steun aan ouderen die verantwoordelijkheid opnemen in de besturen van allerlei voorzieningen van algemeen belang. Hierbij mag men niet alleen denken aan voorzieningen voor ouderen, maar bijvoorbeeld ook aan besturen van ziekenhuizen en OCMW's, enz. Zonder het vrijwilligersengagement en de dienstverlenende activiteiten van vele ouderen zou niet alleen de kostprijs hoog zijn, maar zou ook de sociale cohesie meer en meer wegbrokkelen.

De gemeente ondersteunt allerlei initiatieven die gericht zijn op het doorbreken van eenzaamheid en het activeren van ouderen. Hierbij mag men niet voorbij gaan aan het feit dat het onderhouden van een sociaal netwerk een prijs heeft die door veel ouderen moeilijk kan gedragen worden (feestjes, drankjes, cadeautjes, men moet al eens iets kunnen terugdoen). En een aanwezigheid op een feestje vraagt ook voor velen een persoonlijke kost, bijvoorbeeld voor de kapper.

Er wordt bijzondere aandacht gegeven aan geïsoleerde oudere personen en ouderen die familie of significante andere personen verliezen. In dit verband is een sociaal restaurant een veelomvattende oplossing (goede en regelmatige warme maaltijd, buffer tegen eenzaamheid). Ook bijvoorbeeld zijn rustbanken op een kerkhof een kans voor ontmoeting.

Er wordt systematisch werk gemaakt van het terugdringen van sociale verdringing en discriminatie omwille van leeftijd. Hierbij wel beseffend dat een persoon op diverse gronden tegelijk (leeftijd + handicap, geslacht, afkomst, geartheid,...) kan worden achtergesteld.

Een lijst van openstaande vrijwilligersjobs wordt opgesteld en bekend gemaakt met het oog op rekrutering.

Sport & bewegen

Doel: De medische wereld raakt meer en meer overtuigd dat bewegen een voorwaarde is om gezond ouder te worden, regelmaat is daartoe wel een noodzaak. Oefening en beweging hebben een uitermate positieve invloed op het secundair verouderingsproces. Sport & bewegen draagt bij tot een gezonde levensstijl en geeft meer energie tot functioneren. Het gezondheidsbevorderend effect werkt preventief tegen de zogenoemde 'ouderdomskwalen'. Zo versterken en verlengen de sport- en bewegingsactiviteiten de zelfstandigheid van ouderen.

Concrete actiepunten:

In het kader van het gemeentelijk sportbeleid wordt speciale aandacht geschonken aan het belang van bewegings- en sportieve activiteiten voor ouderen. Het merendeel van deze sessies zijn niet competitie- noch prestatiegericht.

Sport dient aangepast aan het eigen kunnen, de leeftijd en de mogelijkheden van elk individu. Sportfunctionarissen scholen zich daartoe bij tot sportmonitoren op seniorenmaat (cursussen bij BLOSO en ouderensportverenigingen).

Zij begeleiden op wekelijkse basis verschillende specifieke programma's voor ouderen. Het aanleren van oefeningen om zelfstandig uit te voeren, vormt een extra aandachtspunt.

De bewegingsacties met de LOGO's, de ouderen (sport)verenigingen en de dienstencentra rond valpreventie, op initiatief van het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie, worden gestart. Na het informeren van het belang van bewegen om valaccidenten te voorkomen, worden bewegingsactiviteiten opgezet. De ouderen worden gestimuleerd tot volhouden in de tijd om effectief meer evenwicht en sterke botten en spieren te hebben.

De gemeentelijke sportinfrastructuur wordt ter beschikking gesteld van de ouderenverenigingen, ook deze van de scholen, tegen een redelijke prijs (of gratis).

Sport- en bewegingsactiviteiten zijn voor alle ouderen gezondheidsbevorderend. Daarom wordt de deelnameprijs democratisch laag gehouden.

Wonen

Doel: Het merendeel van de ouderen wenst zelfstandig te blijven wonen in de vertrouwde omgeving. Daarbij zijn de woonomstandigheden van kapitaal belang, d.i. kwaliteitsvol, geëmancipeerd, betaalbaar, geïntegreerd in de gemeenschap.

Het is de opdracht van de gemeente tegemoet te komen aan de woonwensen en woonnoden van de ouderen.

Concrete actiepunten:

Gemeente en OCMW coördineren het bestaande woonaanbod waardoor zicht komt op woonnood, zowel onafhankelijk wonen als met ondersteuning of zorg. Vanuit deze bevindingen worden de nieuw te bouwen woningen en instellingen geregisseerd in overleg met de verschillende actoren, o.a. de sociale huisvestingsmaatschappijen, zorg- en welzijnsactoren (privaat en openbaar). Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met de betaalbaarheid van de individuele woningen.

Alle gegevens rondom wonen dienen gecentraliseerd in het Sociaal Huis, namelijk bouw- en verbouwingspremies, aanpassingspremies, normen, informatie over domotica als ondersteuning tot zelfstandig wonen, enz.

Vorming in expertise van gemeentepersoneel wordt regelmatig bijgeschaafd.

Vanuit de gemeente en het Sociaal Huis worden zowel jonge bouwers als ouderen gesensibiliseerd rond levensbestendig wonen waardoor woningen levenslang voor bewoners en bezoekers aangepast zijn of eenvoudig kunnen aangepast worden. Hiervoor kan beroep worden gedaan op de deskundigheid van het Platform Wonen van Ouderen.

Ondermaatse huisvesting wordt in kaart gebracht en verbeteringswerken worden gestimuleerd en gesteund met het oog op een meer eigentijds, menswaardige en comfortabele accommodatie. Er wordt bijzonder aandacht geschonken aan vochtproblemen, leidingwater en toilet in huis, een bruikbaar bad of douche, de veiligheid van elektriciteit, verwarming en kookgelegenheid.

Renovatiebegeleiding en -advies wordt verstrekt zodat noodzakelijke werken niet worden uitgesteld omwille van het onbekende of de rompslomp die het meebrengt. Er wordt, indien aangewezen, zelfs concrete hulp geboden bij de verbetering of aanpassing van de woning waardoor de haalbaarheid om comfortabel te blijven wonen op de vertrouwde stek wordt verhoogd.

De gemeente steunt of organiseert ondersteunend wonen: kangoerewonen, huisruil, serviceflats, groepswonen zoals Abbeyfield, enz.

Veelvuldig verhuizen wordt voorkomen door aanpassing van de zorgverlening waar de oudere woont. Ook door diensten in te schakelen die het blijven wonen

Een op de vijf 65-plussers mist basiscomfort in huis
Huizen in Vlaanderen
niet voorzien op vergrijzing

REPORTAGE ■ KANGOEREWONEN: JONG EN OUD ONDER EEN
In de buidel van de ander is het comfortabel huizen

faciliteren, o.a. tuinonderhoud, poetsdienst, rijdende winkel of boodschappendienst, busstops, nutsvoorzieningen, buurtwinkels.

Hulp bij het verhuizen kan voor veel ouderen een voorname belemmering voor het verhuizen naar een betere behuizing wegwerken. De gemeente kan hierin bemiddelen.

Er worden premies toegekend voor het verbouwen van te groot geworden woningen tot twee woningen waar zelfstandig en op maat kan worden gewoond.

Op oudere leeftijd verblijft men meer en meer in de eigen gemeente, in de eigen straat. In die zin is aandacht voor de woonomgeving van bijzonder belang voor deze leeftijdscategorie. De gemeente doet renovatiewerken voor een gezellige en nette woonbuurt in de straten X, Y en Z.

WIE WERKT WAAR AAN?

De ouderen via de lokale ouderenadviesraad
via hoorzittingen
met de ouderenverenigingen, de dienstencentra
via vragenlijsten eventueel
een denkdag met referentiepersonen
de centrumraad van het dienstencentrum
de bewoners- of/en de familieraad van het rusthuis of de vertrouwens-
personen van het residenten van het rusthuis en RVT

Het is vooral de bedoeling dat de oudere inwoners van de gemeente de inhoud aanbrengen (vanuit gehoor, vanuit ervaring).

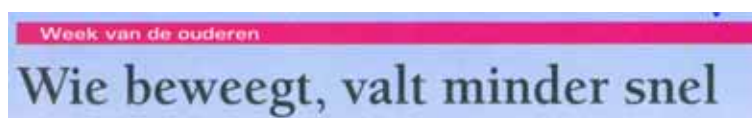
Door samenspraak met alle sectoren die van belang zijn voor ouderen wordt een stap verder gezet. De ideeën van de professionele sectoren worden getoetst aan de keuzes en behoeften van de ouderen.

Welke professionele sectoren:

- de zorgsector (thuiszorg en residentieel wonen)
- de cultuursector
- de sportsector
- de mobiliteitsraad
- preventiediensten
- het OCMW
- de woonwinkel en de sociale huisvesting
- migrantendiensten

De schepen verantwoordelijk voor Ouderenbeleid volgt het hele proces.

De ouderenbeleidscoördinator doet het logistiek ondersteunende werk (vergaderzalen, uitnodigingen), wint informatie in, maakt verslagen, schrijft het beleidsplan uit vanuit de door de ouderen aangebrachte inhoud.

TIPS

Kleine gemeenten werken best samen met één of meer buurgemeenten om de mogelijkheid te vergroten om aandacht te krijgen voor het Ouderenbeleid. In samenwerking lijkt het ook meer haalbaar om een Ouderenbeleidsplan op te stellen.

Kleine gemeenten hebben het moeilijker om een ambtenaar aan te werven of vrij te stellen en op te leiden om het Ouderenbeleid te ondersteunen. In samenwerking met één of meerdere omliggende gemeente wordt dit wel mogelijk en kan er samen geïnvesteerd worden in de specifieke aanpak en aandacht.

Een andere mogelijkheid is het aanstellen van een competente oudere persoon, tewerkgesteld onder het stelsel van toegelaten arbeid voor gepensioneerden.

De voorbije jaren hebben de diensten welzijn/ouderen binnen de Provinciale administratie heel wat inspanningen gedaan voor de ouderen én voor de lokale Ouderenadviesraden. Ga gerust bij hen te rade. Hoor ook eens bij de provinciale Ouderenadviesraad (WOAS voor West-Vlaanderen).

Wees er steeds bij als er over ouderen wordt gepraat, als er beslissingen voor ouderen worden genomen. Ouderen hebben 'professorschap' op dit vlak.

Ouderenbeleid is een breed beleid. Laat het niet herleiden tot enkel een ouderenzorgbeleid.

Het is de bedoeling dat het Lokaal Ouderenbeleidsplan op maat van de gemeente wordt geschreven, een uniek plan dus. Een kopie van een andere gemeente zal niet veel uithalen – niet spieken dus.

Sommige Seniorenadviesraden stellen een (tijdelijke) werkgroep samen om het Ouderenbeleidsplan voor te bereiden.

Maak een onderbouwing met relevante en concrete gegevens van uw stad of gemeente. Gebruik ze om uw plan kracht bij te zetten.

Vertrek bij de keuze van de punten in het Ouderenbeleidsplan vanuit de behoeften en knelpunten die uit onderzoek en hoorzittingen e.d. naar voor zijn gekomen. Er moet een rechtstreekse link zijn met deze gegevens om werkelijk een tegemoetkomend plan te hebben.

Geef een inleiding met motivatie van de voorstellen en plannen.

Maak het Ouderenbeleidsplan concreet, bijvoorbeeld: voetpad vlak aanleggen in de Dorpstraat, reservatie van het zwembad voor de ouderen in de namiddag.

Maak het Ouderenbeleidsplan niet te zwaar. Maak een prioriteitenlijst en plaats de hoogste prioriteiten in het eerste jaar van een meerjarenplanning.

Neem zelf niet teveel hooi op de vork, maar vraag aan het gemeentebestuur ook niet teveel. De aandachtspunten die in deze brochure zijn opgenomen, zijn suggesties. Kies er uit wat het meest nodig is voor de ouderen in uw gemeente. Toets deze

OCMW PEILT NAAR MENING SENIOREN

punten af bij een zo groot mogelijke groep ouderen.

Haal geen punten aan waar de gemeente geen vat op heeft.

Maak een plan... want zonder plan krijgt u geen gehoor.

Small – medium – large, alle maten zijn mogelijk. Het enige belangrijke is dat het plan stevige fundamenten heeft, dat het gebaseerd is op de vragen van de ouderen en dat het concreet en realiseerbaar is.

Bevolk de Ouderenraad niet met stemhebbende professionelen uit de zorgsector, schepenen en OCMW-raadsleden. Zulke bezetting doet de kans op inspraak van de ouderen te niet.

Het is niet de bedoeling met alle aandachtspunten naar de gemeente te stappen om te zeggen wat allemaal moet gerealiseerd worden binnen de gemeente, om de gemeente te confronteren met een pak tekorten. Redelijkerwijs lopen in uw gemeente reeds een aantal zaken. Een aantal aandachtspunten zullen ook niet van toepassing zijn op uw gemeente.

Kies voor de langetermijnplanning grote thema's en thema's die minder dringend zijn. Splits langetermijnplanningen op in jaaractieplannen. Jaaractieplannen bevatten best de hoogste prioriteiten.

Het is een pluspunt indien verantwoordelijken voor de uitvoering en de timing kunnen worden aangeduid.

Het Ouderenbeleidsplan kan ook gezien worden als adviezen die aangeboden worden aan de beleidsverantwoordelijken of ter voorbereiding van het Lokaal Sociaal Beleidsplan.

Het is nodig aan te sturen op goedkeuring van het Ouderenbeleidsplan door de gemeenteraad zodat het als beleidsinstrument kan gehanteerd worden.

Het Ouderenbeleidsplan op een eigentijdse wijze aanbrengen en afgeven op een ludieke manier kan een hele hulp zijn om aan te slaan, om gehoor te krijgen, om binnen de tijdspanne heel wat in realisatie te zien gaan. Maak daar dus ook werk van.

Blijf op een constructieve manier de plannen opvolgen. Hang niet 'den ambetanterik' uit, maar probeer steeds een tandje bij te steken om tot het doel te komen.

Een volgende plan zal gebouwd worden vanuit de evaluatie van het gevoerde beleid, vanuit de restanten van het Ouderenbeleidsplan dat u nu voorbereidt, vanuit de nieuwe gegevens die zich aandienen.

Een perfect uitgevoerd beleidsplan zal geen eindpunt zijn. Voortdurende evolutie maakt regelmatig nieuwe plannen nodig. En, alles kan altijd beter!

Een totaalpakket 'Behoeftedonderzoek ouderen' als basis voor een gemeentelijk Ouderenbeleidsplan

Het provinciebestuur van West-Vlaanderen stelde samen met het West-Vlaams Overleg Adviesraden van Senioren (WOAS) vast dat gemeenten, OCMW's en Seniorenadviesraden vragende partij waren voor ondersteuning bij de opmaak van een Ouderenbeleidsplan. Daarom werd besloten de gemeenten een totaalpakket aan te bieden. Het pakket werd uitgewerkt o.l.v. prof. Dominique Verté (Vrije Universiteit Brussel) en Nico De Witte (Hogeschool Gent) en omvat een vragenlijst, een draaiboek en verwerkingssoftware.

De vragenlijst omvat thema's die ouderen aanbelangen en waarrond een lokaal bestuur beleid kan voeren zoals zorg, huisvesting, inspraak, mobiliteit, veiligheid, vrije tijd, enz.

Het draaiboek gaat dieper in op de steekproeftrekking, het opstarten van een stuurgroep en het aantrekken en opleiden van enquêteurs.

De ouderen spelen een belangrijke rol in het hele project, zowel bij de voorbereiding als bij de uitvoering. De vragenlijst werd immers opgemaakt in nauwe samenwerking met hen, waarbij de nodige aandacht ging naar de relevantie van de vragen en een toegankelijk taalgebruik.

Elke deelnemende gemeente wordt procesmatig begeleid door een senior (door het WOAS specifiek opgeleid) en de vragenlijsten worden verspreid via vrijwillige senioren. Het is dus een project van en voor ouderen, waarbij de deskundigheid van de ouderen concreet ingezet wordt.

Procedure

Totnogtoe werden in elf gemeenten in totaal 5 050 ouderen bevroegd. Er werd een steekproef getrokken uit het bevolkingsregister, rekening houdend met de representativiteit van de verschillende leeftijdscategorieën en geslacht.

Elke geselecteerde senior werd op de hoogte gebracht van het feit dat hij of zij bevroegd zou worden. Vervolgens werden de respondenten bezocht door de meer dan 200 vrijwillige senioren. Deze senioren kregen vooraf een korte opleiding over het opzet van het behoeftedonderzoek en de te volgen procedure. De vragenlijsten werden door de vrijwilligers aan de geselecteerden overhandigd en achteraf weer opgehaald. Er werd aangedrongen dat de respondent de vragenlijst zelfstandig invulde. Indien nodig werd de bevroeging face to face afgenomen met de hulp van de vrijwilliger.

De vrijwilligers werden aangebracht door sleutelfiguren uit de Seniorenadviesraad en de ouderenorganisaties. Het geheel werd gecoördineerd door een stuurgroep bestaande uit lokale beleidsmensen, ambtenaren, leden van de Seniorenadviesraad en de door het WOAS toegewezen onderzoeksbegeleider. Het draaiboek was de leidraad bij heel dit proces. De betrokkenheid van heel wat senioren maakte dat het hele project voldoende gedragen was in de gemeente en resulteerde in een hoge respons. Wie niet wenste mee te doen, werd vervangen door een respondent van dezelfde leeftijdscategorie en geslacht uit de steekproef, zodat elke deelnemende gemeente het voorziene aantal respondenten haalde. Dit aantal werd bepaald op basis van het totaal aantal 60-plussers in de deelnemende gemeenten en schommelde tussen 384 voor de kleinste gemeente en 750 voor de grootste.

Resultaten

In elk van de deelnemende gemeenten stelden professor Dominique Verté en Nico De Witte een basisanalyse van de resultaten voor. Elke gemeente komt hier duidelijk met een eigen profiel uit. De resultaten van een bevraging in één gemeente doortrekken naar alle gemeenten zou de realiteit onrecht aandoen. Aan de hand van een aantal tendensen uit de afgewerkte behoefteonderzoeken kan u vaststellen waarover de enquête gaat en hoe ze aan de ontwikkeling van een beleidsplan kunnen bijdragen.

We stellen vast dat het merendeel (91,7%) van de respondenten zelfstandig thuis woont. 78% is eigenaar van zijn woning. Gemiddeld 86% van de bevroegden heeft te maken met matige tot ernstige onaangepastheid van de woning. 63% zegt moeilijk tot zeer moeilijk met het beschikbare inkomen rond te komen. Met deze cijfers in het achterhoofd is aangepast en betaalbaar wonen een belangrijk aandachtspunt voor de lokale besturen.

54% heeft meerdere keren per week contact met mensen uit de wijk. Toch geeft 20% aan te kampen met gevoelens van vereenzaming.

Gemiddeld 67% voelt zich onveilig en dit zowel omwille van het verkeer als omwille van diefstal en angst om lastig gevallen te worden.

64,5% heeft hulp van derden nodig.

Ongeveer 40% staat in voor de opvang van kleinkinderen en/of zieken. De dynamiek bij ouderen wordt ook aangetoond door het aantal dat aan vrijwilligerswerk doet. 15,8% doet aan vrijwilligerswerk en bijna evenveel is bereid om in de toekomst aan vrijwilligerswerk te doen.

Ook de participatie aan het verenigingsleven scoort hoog, 66% is namelijk lid van één of meerdere verenigingen. Van wie nog geen lid is van een ouderenvereniging wil 30% in de toekomst lid worden. Deze cijfers geven dus heel wat mogelijkheden voor het rekruteringsbeleid van vrijwilligersorganisaties en het verenigingsleven. Mogelijk kunnen deze organisaties ook een stuk tegemoetkomen aan de vereenzaming.

Het gemeentelijk beleid wordt doorgaans positief beoordeeld door de respondenten. Naast de (on)veiligheid springen voornamelijk het tekort aan informatie en problemen bij het invullen van formulieren in het oog.

Sommige besturen maken dan ook plannen om een seniorenloket op te richten waar men terecht kan voor informatie en administratieve hulp.

Ouderen Informatie Punt
Minder Mobielen Centrale

Het behoefteonderzoek geeft een aantal noden aan. Het is aan de lokale besturen om hierin, samen met de seniorenadviesraden, prioriteiten te leggen en een realistische planning op te stellen.

Een aantal besturen deelden de resultaten in volgens de bevoegdheden van de diverse schepenen. Zo heeft het onderzoek niet alleen invloed op het Ouderenbeleid, maar ook op andere bevoegdheden als openbare werken, huisvesting, cultuur, enz.

Naast het verzamelen van cijfermateriaal, heeft heel het proces ook een positief effect op de samenwerking tussen de lokale Ouderenadviesraad en het gemeentebestuur. Door het betrekken van tientallen vrijwilligers komt de Ouderenraad in contact met potentiële leden en ontstaat er een nieuwe dynamiek binnen de werking.

Toekomst

Intussen werd het pakket 'Behoeftesonderzoek ouderen' bijgewerkt. In de loop van 2005 zal het behoefteonderzoek toegepast worden in een tweede reeks West-Vlaamse gemeenten. De andere provincies tonen eveneens interesse voor het totaalpakket. Mogelijk wordt het pakket bruikbaar in heel Vlaanderen.

Michel De Wit
Dienst welzijn van de provincie West-Vlaanderen

NUTTIGE INFORMATIEBRONNEN

De plaatselijke bibliotheek

De website van uw gemeente en OCMW

www.vlaams-ook.be (de websites van de ouderenorganisaties zijn hier gelinkt)

www.wvc.vlaanderen.be/lokaalsociaalbeleid

www.wvc.vlaanderen.be/welzijnegezondheid/ouderen

www.cbgs.be

www.steunpuntgelijkekansen.be

www.pwo.be

aps.vlaanderen.be

www.statbel.fgov.be

www.provant.be (kies welzijn)

www.limburg.be (kies dienst ouderen)

www.west-vlaanderen.be (kies welzijn en zorg, dan ouderen)

www.vlaamsbrabant.be (kies leven en wonen, dan welzijn)

www.oost-vlaanderen.be/public (kies welzijn-gezondheid, dan ouderen)

www.vvsg.be

www.vi.be

www.fos.be

www.ferubel.be

www.in-ham.be

www.kvlv.be/zorgnetwerk - dienst woningaanpassing

www.vormingplus.be

www.vrijwilligerswerk.be

www.vig.be

Naar een beleid voor én door ouderen – brochure gratis te verkrijgen op het OOK-secretariaat.

Een samenleving voor alle Leef-Tijden: Eenentwintig aandachtspunten voor de eenentwintigste eeuw, Referatenboek van de Slotconferentie van het Internationaal Jaar van de Ouderen, 2000 (te verkrijgen bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Documentatie, Markiesstraat 1, 1000 Brussel)

Ouder worden in Vlaanderen, te bevragen bij de Provinciale Dienst Minderheden

Op latere leeftijd, De leefsituatie van 55-plussers in Vlaanderen, Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie, Thérèse Jacobs, Lieve Vanderleyden, Lut Vanden Boer, Uitgeverij: Garant, Antwerpen-Apeldoorn, 2004, ISBN 90-441-1557-X

Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen, opleiding Seniorenconsulent, Huart Hamoiriaan, 136, 1030 Schaarbeek, tel.: 02 240 68 40, e-mail: hig.gezin@hig.be, website: www.hig.be

Werkten mee aan de opzet van de ouderenweek:

Hilda Beekmans
Harry Berghs
Xavier Decremer
Lieve Desender
Goddie De Smet
Georgette De Wit
Frederik Fluyt
Anne Hanssens
Leny Harding
Frie Hermans
Huib Hinnekint
Jaak Kusters
Laurens Lemmens
Rik Lodewyckx
Raoul Maelstaf
Mie Moerenhout
Frans Motmans
Marcel Van den Bergh
Gilbert Vanden Neucker
Tom Vaneessen
Irène Van Humbeeck
Louis Van Nuland
Pieter Van Parys
Maria Werbrouck

Dank aan Els Messelis en het Hoger Instituut voor Gezinswetenschappen voor de informatie uit het onderzoek en het uitlenen van Ouderenbeleidsplannen.

De werkgroepen multi-cultureel samenleven, media, zorg & wonen en de commissies beleidsparticipatie, mobiliteit, inkomen, sport & bewegen leverden hun specifieke inhoudelijke bijdrage.

Bijzondere dank aan Huib Hinnekint, Goddie De Smet en Kathy Louagie voor het nalezen van de teksten.

De leden van het OOK

ABVV-Senioren

Hoogstraat 42
1000 Brussel
tel.: 02 289 01 30
fax: 02 289 01 89
e-mail: senioren@vlaams.abvv.be

ACLVB-Senioren

Koning Albertlaan 95
9000 Gent
tel.: 09 222 57 51
fax: 09 221 04 74
e-mail: senioren@aclvb.be
website: www.aclvb.be

CD&V-Senioren

Wetstraat 89
1040 Brussel
tel.: 02 238 38 13
fax: 02 238 38 21
e-mail: senioren@cdenv.be
website: www.cdenv.be

CRM, Clubs voor Rustenden uit de Middengroepen

Tweekerkenstraat 29
1000 Brussel
tel.: 02 238 04 91
fax: 02 238 04 95
e-mail: crm@kmonet.org
website: www.start60.be

DE GRIJZE PANTERS

Karel Oomstraat 11 bus 9
2018 Antwerpen
tel.: 03 216 23 31
e-mail: josee.vanwetter@antwerpen.be

GOSA, Grootouders- en Seniorenactie Gezinsbond

Troonstraat 125
1050 Brussel
tel.: 02 507 89 45
fax: 02 507 89 49
e-mail: gosa@gezinsbond.be
website: www.gezinsbond.be

GROEN!PLUS

Sergeant De Bruynestraat 78-82
1070 Anderlecht
tel.: 02 219 19 19
fax.: 02 223 10 90
info@groen.be
www.groen.be

IMPACT vzw

(Regionale Volkshogeschool Limburg)
Maastrichtersteenweg 254
3500 Hasselt
tel.: 011 23 68 28
fax: 011 23 67 80
e-mail: info@impact-svv.com

KBG, Kristelijke Beweging van Gepensioneerden

Haachtsesteenweg 579
1031 Brussel
tel.: 02 246 44 41
fax: 02 246 44 42
e-mail: secretariaat@kbg.be
website: www.kbg.be

LEEFTIJD, Stichting Lodewijk De Raet

Liedtsstraat 27-29
1030 Brussel
tel.: 02 240 95 03
fax: 02 242 26 10
e-mail: joceline@stichtingderaet.be
website: www.stichtingderaet.be

LBV, Liberale Beweging voor volksontwikkeling

Livornostraat 25
1050 Brussel
tel.: 02 538 59 05
fax: 02 538 20 82
e-mail: lbv@lbv.mut400.be
website: www.lbvvzw.mut400.be

NLDL, Neutrale Landsbond van de Derde Leeftijd

*Steenweg op Charleroi 145
1060 Brussel
tel.: 02 538 83 00
fax: 02 538 50 18
e-mail: cderanter@antwerpen.be
website: www.neutrale-
ziekenfondsen.be*

SENIORENCENTRUM (Brussel)

*Leopoldstraat 25
1000 Brussel
tel.: 02 210 04 60
fax: 02 210 04 70
e-mail: info@seniorencentrum-brussel.be
website: www.seniorencentrum-brussel.be*

SENIOREN-IN-BEWEGING

*Floralienlaan 485
2610 Wilrijk
tel./fax: 03 239 28 07*

SENIORENRAAD LANDELIJKE BEWEGING

*Remylaan 4B
3018 Wijgmaal
tel.: 016 24 39 56
fax: 016 24 39 09
e-mail: Idams@kvlv.be
Koen_Van_Den_Broeck@Boerenbond.Be
website: www.landelijkegilden.be
www.kvlv.be*

S-PLUS

*Sint-Jansstraat 32
1000 Brussel.
tel.: 02 515 02 56
fax: 02 514 22 05
e-mail: info@s-plusvzw.be
website: www.s-plusvzw.be*

**VVDC,
Vereniging van Vlaamse Dienstencentra**

*Breestraat 109
9200 Dendermonde
tel.: 052 25 19 30
e-mail:
Ann.vandervreken@ocmw.dendermonde.be
website: www.dienstencentra.org*

VvS, Verbond van Senioren

*Warmoesstraat 13
1210 Brussel
tel.: 02 218 27 19
fax: 02 219 98 43
e-mail: vvs@belgacom.net*

VVVG, Vlaams Verbond voor Gepensioneerden

*Carnotstraat 47 bus 1
2060 Antwerpen
tel.: 03 233 50 72
fax: 03 234 22 11
e-mail: senior.vvvg@skynet.be
website: www.vvvg.be*

WOAS, West-Vlaams Overleg Adviesraden van Senioren

*Koning Leopold III-laan 41
8200 Sint-Andries
tel.: 050 40 33 13
fax: 050 40 31 07
e-mail: ingrid.vyvey@west-vlaanderen.be
michel.dewit@west-vlaanderen.be*

Bibliotheken of rusthuizen die de nieuwsbrief OOK – ACTUEEL regelmatig wensen te ontvangen, delen het adres en de naam van de contactpersoon schriftelijk (brief, fax, e-mail) mee aan het OOK-secretariaat.

Indien deze brochure niet op de juiste plaats of bij de juiste persoon terecht komt, kan u dit meedelen aan het OOK-secretariaat.

De brochure van de Ouderenweek is een uitgave van het Vlaams Ouderen Overleg Komitee vzw.

Redactie: Mie Moerenhout
Foto's: Kathy Louagie
Lay out: Filip Verschuere
Drukwerk: Drukkerij Lamine

Secretariaat OOK

*Koningsstraat 136
1000 Brussel
tel.: 02 209 34 51 of 02 209 34 52 of 0472 445 313
fax: 02 209 34 53
e-mail: mie.moerenhout@vlaams-ook.be
kathy.louagie@vlaams-ook.be
website: www.vlaams-ook.be*